

Міністерство культури України
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Білоруський державний університет культури і мистецтв

МАТЕРІАЛИ

ІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

*Особливості роботи хореографа
в сучасному соціокультурному
просторі*

19 травня 2017 р.

Київ – Мінськ – 2017

Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі: Зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, [упор. В. С. Нечитайлло], Київ 19 травня 2017 р. – К. : НАКККіМ, 2017. – 240 с.

Збірник містить матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі», проведеної Національною академією керівних кadrів культури і мистецтв 19 травня 2017 р. До збірника увійшли статті двох секцій: «Історія та теорія хореографічного мистецтва», та «Хореографічна педагогіка».

Редакційна колегія:

Чернець В. Г. – ректор Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв, доктор філософії, професор, заслужений працівник освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академік Академії наук вищої освіти України (голова редколегії);
Іванов С. В. – перший проректор з науково-педагогічної роботи, доктор хімічних наук, професор, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки та Республіканської премії імені М. Остроговського в галузі науки і техніки (заст. голови редколегії); **Литвин С. Х.** – проректор з наукової роботи і міжнародних зв'язків Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв, доктор історичних наук, професор; **Добровольська В. В.** – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, член-кореспондент Академії наук вищої освіти України, вчений секретар Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв; **Кулинський М. А.** – директор Інституту сучасного мистецтва Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв, кандидат мистецтвознавства; **Вантух М. М.** – завідувач кафедри хореографії Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв, професор, народний артист України, Герой України, академік Національної академії мистецтв України; **Корисько Н. М.** – доцент, заступник завідувача кафедри хореографії Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв, професор, заслужений працівник культури України; **Забредовський С. Г.** – професор кафедри хореографії Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України; **Підліпська А. М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, заступник декана факультету хореографічного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв; **Карчевська Н. В.** – кандидат искусствоведения, доцент кафедры хореографии Белорусского государственного университета культуры и искусств; **Стельмах А. М.** – кандидат искусствоведения, доцент кафедры менеджмента СКД Белорусского государственного университета культуры и искусств; **Станіславська К. І.** – доктор мистецтвознавства, професор, член Національної спілки театральних діячів України, професор кафедри сценічного та аудіовізуального мистецтва Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв; **Погребняк Г. П.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, професор Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв; **Медвідь Т. А.** – кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри хореографії Інституту мистецтв Київського Університету імені Бориса Грінченка; **Нечитайлло В. С.** – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв.

Автори статей відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Афоніна О. С.

АЛЮЗІЇ, РЕМІНІСЦЕНЦІЇ, ПАСТШІ ЯК ПРИЙОМИ «ПОДВІЙНОГО КОДУВАННЯ» У ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ ПОСТМОДЕРНІЗМУ 7

Підліпська А. М.

ТАНЦЮВАЛЬНІ ЖУРНАЛИ ТА КРИТИКА ХОРЕОГРАФІЇ 12

Василишина Н. А.

РОМАНТИЗМ ЯК СТИЛЬ ЕПОХИ 15

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Карчевська Н. В.

МАЛЫЕ ХОРЕОГРАФИЧЕСКИЕ ФОРМЫ В ТВОРЧЕСТВЕ ВАЛЕНТИНА ЕЛИЗАРЬЕВА 21

Медвідь Т. А.

ПЕРЕОСМISЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ОБРАЗІВ БАЛЕТМЕЙСТЕРАМИ СУЧASНОСТІ 24

Нечитайлло В. С.

ПАРОДИЕ ХОРЕОГРАФИЧЕСКОЕ МИСТЕЦТВО УКРАИНЫ РЕПРЕЗЕНТАНТ НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫХ ЦЕННОСТЕЙ 29

Погребняк Г. П.

ЭЛЕМЕНТЫ АВТОБИОГРАФИЗМУ В КИНО 32

Стельмах А. М.

ТАНЦЕ КАК ВЫРАЗИТЕЛЬНОЕ СРЕДСТВО ДРАМАТИЧЕСКОГО СПЕКТАКЛЯ 37

Шалана С. В.

SHALANA – ПЕРША ПРОФЕСІЙНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ MODERN 41

Коновалчик И. В.

СХІДНИЙ ВЕКТОР РЕПРЕЗЕНТАЦІИ ЖЕНСКОГО ОБРАЗА ПІРВОЇ ТРЕТИ ХХ СТОЛІТтя И ЕГО ОТРАЖЕНИЕ В БЕЛОРУССКОМ НАРОДНО-СЦЕНИЧЕСКОМ ТАНЦЕ 46

Коновалський О. Д.

ДЖКРІЛЯ НИВЧЕННЯ ГРУЗИНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ 49

Іллінський А. І.

НАРОДНІ ТАНЦІ ЦИКЛУ КАЛЕНДАРНО-РІЧНОЇ ОБРЯДОСТОІ ПА ТИРНОПІЛЬЩИНІ 53

Нин Слоі

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ЭКСПРЕССИОНИЗМА В ХОРЕОГРАФИЧЕСКОМ ИСКУССТВЕ 56

Гридинко娃 С. А.

ПОНЯТИЕ «КЛАССИКА» В МУЗЫКАЛЬНОМ И ХОРЕОГРАФИЧЕСКОМ ИСКУССТВЕ 59

УІК: 796.31(=353.1):7.03

*Копієвський Олег Дмитрович,
викладач кафедри хореографії
Інституту мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка
(м. Київ, Україна)*

ДЖЕРЕЛА ВИВЧЕННЯ ГРУЗИНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ

Анотація: В тезі досліджуються зразки грузинської народної хореографії та вивчається її генезис. Аналізується національна психологія, її прояв в різних формах народної творчості, особливо, в народному танці, який був відображенням національного світогляду. Розглядається походження грузинського танцю. Аналізується проблема термінологічної міністності, що стосується грузинської хореографії. Обґрутується подібність та відмінність грузинської танцювальної мови з танцями народів.

Ключові слова: Грузинське хореографічне мистецтво, танець, генезис, першоджерела, історико-хореографічного мистецтва, ентомогенез, еволюціонування культури.

У всіх видах культурної спадщини будь-якого народу все взаємопов'язано. Важливе на те, що буття грузинської нації є засобом і формою відображення світу, і мимоволі викликає бажання дослідника звернутися до першоджерела. В наш час з'явилася можливість виявити історичні події, які зіграли головну роль в становленні хореографічної культури грузинського народу. Це відбувається завдяки археологічним джерелам, історико-архітектурним і літературним пам'яткам.

Для вивчення процесу накопичення народом духовних цінностей, тобто етногенезу, варто передусім дізнатися про все те, що протягом багатьох століть вкладається в хореографічне та культурне мислення народу. Саме це дає можливість дослідникам отримати уявлення про психологічну основу грузинської національної хореографії. Національний танцювальний образ в грузинському танці створюється лише в сукупності з супроводжуючою музикою та національним костюмом [7; 56].

Найважливішим при дослідженні грузинської хореографії є те, що потрібно поетапно простежити: процес еволюціонування танцювальної спадщини, шляхи становлення в культово-ритуальних та обрядових танцях, а саме, як в них яскраво проявлені тяжіння до естетизму та особливості симетрії.

Відкриваючи завісу таємничості минулого, перш за все, таким чином, можливо виявити, після яких явищ танець постав вже в нинішній, а головне видовищній формі, як впливали історичні перетворення на його генезис, і якими засобами це в ньому виражалося [3; 120]. Вивчення матеріалів дає можливість заглянути в глибину століть, перейнятися тими ж думками, бажаннями, почуттями і психологією народу, які так виразні і органічно вплетені в полотно сьогоднішньої танцювальної спадщини. Саме після цього відкривається можливість проаналізувати вже не тільки глибинні основи танцю, але і його нові хореографічні форми.

Актуальність дослідження. Використання аспектів, що стосуються народного танцю, але не застосовуються в історії балетно-хореографічного мистецтва дає можливість виявити інформацію, яка допомагає розширити пізнання в багатьох напрямах данне дослідження, прискорити процес логічних роздумів. Аналіз маловивченої сфери в грузинському народному танцювальному фольклорі через ці системи відбувається з використанням прийомів експлікації, тобто уточнення із застосуванням різних наук. Щоб визначити реакцію сприйняття танцювальної хореографії глядачем треба виявити аспекти емоційного, художньо-естетичного та психологічного впливу на публіку [3; 42]. Після цього існує можливість визначити багатозначну і культуротворчу роль грузинського танцю як для національної, так і для світової культури. Таким чином можемо виявити роль народного танцю в становленні грузинського національного балету [3; 58].

Провідною метою дослідження є цілісне вивчення зародження грузинської хореографії. Ця сфера мистецтва достеменно заслуговує на особливу увагу, тому вона гідна особливого підходу і теоретичного аналізу, оскільки викликає велику зацікавленість. А вже як наслідок цього, мусимо дати наступне визначення, що це найдавніше і унікальне явище не тільки в грузинській і загальнокавказькій культурі, а й рівнозначне культурам світових цивілізацій.

Для вивчення і дослідження обрядів і вірувань, культово-ритуальних хородів, язичницьких містерій, народних свят, велику роль відіграли праці та книжки, що дають відомості про їхнє існування [9; 90]. Опис древніх танців можемо знайти у царя Арчилі, Д. Джанелідзе, Ш. Аміранашвілі, Г. Джапарідзе, Г. Радде, В. Бардавелідзе, А. Татарадзе і багатьох інших.

Щодо даного нам одного з багатьох, існуючих в Грузії культів «Мели Телеп», ми звернулися до дослідження «культу священного дерева в Грузії».

ІІ. Хазарадзе і Т. Цагарешвілі. Дано в ньому інформація розвіяла наші сумніви, щодо священного дерева, зображеного на археологічній знахідці – триалетській срібній чаші [8; 106]. Представлені на ній ритуальний обряд, присвячений божеству родючості Телеп, відбувається перед предметом поклоніння – символічним деревом [1; 13].

Грузинські танці – музично-танцювальний літопис народу. Народна грузинська музика і хореографія формувалися паралельно з історичним розвитком країни. Оскільки Грузія багата різноманіттям регіонів, існує і різноманітність племен, як в танцювальній, так і в вокально-музичній творчості, тому танець виникає нероздільно від музичного мистецтва [4; 110]. Основні питання з історії грузинської музики розглядаються в книзі І. Джавахішвілі. А з найдавнішою народною музичною творчістю, з основою гармонії творів грузинських композиторів, можна ознайомитися в книгах Г. Чхіквадзе, Ш. Асланішвілі, Дм. Аракишвілі. Визначення ролі народного танцю в становленні першого грузинського національного балету можливо знайти у працях таких дослідників: А. Плещеєва, Ю. Бахрушина, О. Егадзе, А. Буртікашвілі, А. Чхейдзе та ін.

Не знаючи минулого складно зрозуміти мислення народу, тому для його пізнання необхідно вивчити історію нації та історію розвитку її культури. Завдяки цьому відкривається можливість осмислити естетичну потребу духовної та релігійної народності грузинських племен, проаналізувати процес формування естетичних цінностей і смаку народу, потребу в пропорційних симетричних формах і орнаментах, що відбилися в пластичні танцювальні рухи [6; 120]. У розшифруванні прекрасних візерунків і принципів симетрії, що були в грузинських хородів з часів їх найперших форм допоможе розібратися вивчення філософських роздумів і пошукув в області симетрії і гармонії, вченнях Г. Вейля, В. Вернадського, Г. Вульфа, А. Шубнікова, У. Ріжінашвілі та багато ін.

Щодо спірних питань в термінології цікаві відомості відображені в рукописах А. Алексідзе, Л. Гварамадзе, А. Татарадзе, І. Зарабішвілі та ін. Допоміжним матеріалом з'явилася лексика: Сулхана-Саба Орбеліані, Давіда Чубінашвілі, Ф. Брокгауз, І. Ефроні, А. Татарадзе та ін.

З метою вивчення історії Дагестану і дагестанських народностей використовують археологічні та історичні праці вчених Дагестану Е. Крупнова, Т. Айтберова, М. Іхілова та ін. Це дає можливість виявити та проаналізувати схожості і відмінності в танцювальній лексиці грузинських, і дагестанських народних танців.

Принципово важливою обставиною вважається проникнення в механізми танцю на публіку, вивчення процесу його сприйняття глядачем, осягнення принципу поведінки глядача в концертному залі, осмислення сприйняття танцювальної інформації [6; 125–128]. Грунтуючись на методі філософії і історії, стало можливим вивчення коренів грузинського танцювального мистецтва, виявлення реальних методів і способів передачі майбутнім поколінням через духовні цінності народу: звичай, музично-танцювальне мистецтво, традиційне мистичне мислення, літературні надбання.

Крім того, багатоцільова форма вивчення генезису постає з головним завданням – знайти першоджерело, одну з перших форм пластичного мистецтва у всіх грузинських племен. Археологія дала багатий ключовий матеріал

для пошуків і відкриттів. Завдяки вивченню предметів археологічних знахідок можливо пояснити розвиток свідомості за часів II тис. до н.е. Але привівши вагомі аргументи, щодо доведення існування форм танців набагато раніше, ніж було прийнято вважати в колі вченого світу, розглядається аналіз літературних джерел, що пояснюють гіпотетичну версію про існування танців на території Грузії приблизно сто тисяч років тому, в епоху палеоліту [6; с. 119]. Вивчення праць вищезазначених авторів, в їх числі про первісну культуру древньогрузинського мистецтва, про сюжетні зображення і малі форми мистецтва – глиняні антропоморфні статуетки, іменовані вченими «танцюючими», дав підтвердження існування зародження грузинського хореографічного мистецтва.

Література:

1. Амирранашвили Ш. История грузинского искусства / Ш. Амирранашвили. – Тбилиси: Хело-внеба, 1963. – 215 с.
2. Бардавелидзе В. Древнейшие религиозные верования и обрядовое графическое искусство грузинских племен / В. Бардавелидзе. – Тбилиси, 1957. – 150 с.
3. Баухшин Ю.А. История русского балета / Ю.А. Баухшин. – Москва: Искусство, 1977. – 250 с.
4. Гварамадзе Л. Грузинский танцевальный фольклор / Л. Гварамадзе. – Тбилиси: «Хеловнеба», 1987. – 120 с.
5. Джавришвили Д. Грузинские народные танцы / Д. Джавришвили. – Тбилиси, 1958. – 116 с.
6. Меликишвили Г.А. К истории древней Грузии / Г. А. Меликишвили. – Тбилиси, 1959 – 326 с.
7. Ткаченко Т. С. Народный танец / Т. С. Ткаченко. – Москва: «Искусство», 1967. – 250 с.
8. Урушадзе Н. Древнегрузинское пластическое искусство / Н. Урушадзе. – Тбилиси: «Хеловнеба», 1988. – 143 с.
9. Чхеидзе А., Гиоргадзе Э. Основоположники хореографического образования в Грузии / А. Чхеидзе, Э. Гиоргадзе. – Тбилиси: «Хеловнеба», 1987. – 230 с.

*Копиевский Олег Дмитриевич,
(Украина)*

ИСТОЧНИКИ ИЗУЧЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ НАРОДНОЙ ХОРЕОГРАФИИ

Аннотация: В тезисе исследуются образы грузинской народной хореографии и изучается ее генезис. Анализируется национальная психология, ее проявление в различных формах народного творчества, особенно в народном танце, который был отражением национального мировоззрения. Освещается происхождение грузинского народного танца. Анализируется проблема терминологической неопределенности, касающейся грузинской хореографии. Обосновывается сходство и отличие грузинского танцевального языка с хореографией других народов.

Ключевые слова: Грузинское хореографическое искусство, танец, генезис, первоисточник, история хореографического искусства, этногенезис, эволюционирование культуры.

*Kopyevskyy Oleg,
(Ukraine)*

SEARCHES OF STUDY OF GEORGIAN FOLK DANCE

Annotation: The thesis examines the Georgian folk choreography and studies its genesis. National psychology is analyzed, its manifestation in various forms of folk art, especially in folk dance, which was a reflection of the national worldview. The origin is covered of the Georgian dance. The problem is analyzed of terminological uncertainty concerning Georgian choreography. The similarity and difference are substantiated of the Georgian dance language with the choreography of other nations.

Key words: Georgian choreographic art, dance, genesis, primary source, history of choreographic art, the origin of the people, evolution of culture.